

Varoju na zadku matice. To je bil primer skrajne napadenosti z varojami, ki je družina, ki je bila v čebelnjaku čebelarja začetnika, ni preživela.

Po nekajdnevem premoru po krmljenju za zimo čebelarim nalijem še zadnji obrok, ki vsebuje pelin, ki naj bi dobro vplival na prebavo čebel. Tega me je že na samem začetku mojega čebelarjenja naučil moj mentor, ugleden litijski čebelar Alojz Petek. Svež pelin fino narežem in ga v platneni vreči, vsaj dva dni namakam v sladkorni raztopini, potem pa še pretlačim, da kar največ izvlečem iz njega. Takšna raztopina zelo pogreje, vendar čebel to ne moti.

Čebele krmim vedno zvečer, da ne izzovem ropanja. Jesenski čas je namreč glede tega najbolj nevaren, saj čebele stikajo za hrano po vseh kotičkih, pa naj bodo še tako skriti. V tem času se zgodi največ ropov, kar pri veliki gostoti panjev v čebelnjaku, ki vsekakor ni naravna, sploh ni čudno. **Začetnikom v vednost: vedno je kriv tisti, ki je ropan, ne tisti, ki ropa.** Ropani so vedno šibkejši panji ali celo tisti brez matice. Šibkejši pa so lahko panji tudi zaradi bolezni, kar pomeni, da bodo roparice bolezen prinesle s seboj v domači panj. Zato je poudarek na previdnosti glede ropanja še kako umesten. Večina ropov se zgodi med družinami v neposredni bližini. Če ste v dilemi, kateri panj ropa, posujte čebele na bradi ropanega panja z moko in takoj boste ugotovili, iz katerega panja so roparice (več o čebeljem ropu si preberite v članku Simona Goloba na str. 231 te številke SČ-ja, op. ur.).

Septembra smo pričeli številčnemu obratu čebel v panjih. Še pred nekaj dnevi izredno močne družine, katerih panji so imeli brade, obložene s čebelami, nenadoma uplahnejo, kot bi jih prizadela bolezen. Razlog je preprost in logičen. Stare pašne čebele, ki so se iztrošile pri polnjenju zimskih zalog in negi zalege, so odmrle. V panjih bodo kmalu le še zimske, dolgožive čebele, ki so ključne pri prezimovanju. Skrbele bodo za matico in vzdrževalce stalno temperaturo zimske gručice in temperaturo gnezda, ko bo matica že pozimi zalegla prva jajčeca. Na njih bo temeljil tudi zgodnji spomladanski razvoj, kar pomeni, da bodo poskrbele za prve čebele, ki bodo odprle novo pašno sezono. Vsekakor pa so dolgožive čebele pogoj za uspešno prezimovanje družin.

Septembra vsak teden preverim odpad varoj na testnem vložku, kar mi da najboljši vpogled v stanje varoj v panjih. Zdravim z mravljinčno kislino, po metodi zdravljenja, s katero sem se seznanil že leta 1981 na Čebelariskem inštitutu Dol pri Pragi. Delo z mravljinčno kislino je nevarno, saj se lahko z njo, če smo neprevidni, močno poparimo.

Pomembno opozorilo: septembra so temperature še vedno dovolj visoke, da omogočajo razvoj voščene vešče, zato skladiščnemu satju namenimo posebno skrb.

Knjižni paščipalec (*Chelifer cancroides*) je pogost prebivalec čebeljih panjev, rad pa se zadržuje, kot že ime pove, tudi med starimi knjigami na knjižnih policah. V panju je najraje na podnici, kjer brska za pršicami. Velik je komaj 3 mm. Ker kljub majhnosti opravlja sanitarno službo v panju, je dobrodošel sstanovalec čebel.

115 let delovanja ČD Kamnik in odkritje kipa Antonu Janši

V soboto, 28. junija, so člani ČD Kamnik na Kopskih v Kamniški Bistrici organizirali dogodek ob 115-letnici delovanja, na katerem so tudi slovesno odkrili kip velikana slovenskega in svetovnega čebelarstva, Antona Janše. V prekrasnem ambientu doline Kamniške Bistrice so se zbrali člani in članice ČD Kamnik, predstavniki in praporščaki sosednjih čebelarških društev ter drugi gostje. Zbrane je nagovoril predsednik ČD Kamnik, Štefan Virjent, ki je navedel tudi nekaj zanimivosti iz zgodovine društva ter zgodovine čebelarstva na Kamniškem. Ta je namreč dosti starejša od samega društva, saj prvi zapisi o čebelarstvu na območju Kamnika segajo v leto 1585. Zapisan je

nakup 17 panjev s strani takratnega graščaka na Starem gradu v Kamniku. Kasneje se je čebelarstvo na Kamniškem razvijalo podobno kot v drugih predelih tedanje dežele Kranjske. Leta 1905 pa se je ustanovilo društvo, ki se je večkrat reorganiziralo, sedaj pa zajema področje občine Kamnik, kjer v približno 130 čebelnjakih čebelarji več kot 100 članov.

Župan Občine Kamnik, g. Matej Slapar, je prisotne čebelarje pozdravil in se zahvalil čebelarjem za poslanstvo, ki ga opravljajo, tj. za opravevanje, ter čebelarjem za skrb, ki jo čebelarjem nameenjajo. Na koncu je prisotne pozdravil tudi predsednik ČZS, g. Boštjan Noč, ki je poudaril pomen čebel ter pomen povezovanja

čebelarjev v čebelarstva društva, saj lahko le povezani pišemo uspešno čebelarstvo zgodbo, ki je lahko vzor celotnemu svetu. Da pa se v prekrasnem okolju niso slišali le govori in pozdravi, so za glasbeno popestritev dogajanja ves čas skrbeli člani Meštne godbe Kamnik, člani kvarteta Grm ter Joži Kališnik skupaj s citrarjem Tomažem Plahutnikom. Po dolini so tako odmevale čebelarstvo in domovinsko obarvane pesmi, ki so jim spremljavo s svojim brenčanjem delale tudi čebele, ki so vztrajno letele iz bližnjih panjev. Kot sklepni dogodek dneva pa so ob zaključku župan Občine Kamnik, predsednik ČD Kamnik in predsednik ČZS odkrili tudi kip enemu izmed največjih čebelarjev, prvemu čebelarskemu učitelju na svetu in našemu rojaku, Antonu Janši.

ČD Kamnik

Foto: arhiv ČD Kamnik

Predstavitve knjige Čevnice, motivika na panjskih končnicah iz zbirke Rudolfa Galoba

Foto: Mateja Mesnjak

V začetku februarja 2020 je potekala v narodnem domu v Mežici predstavitve knjige *Čevnice, motivika na panjskih končnicah iz zbirke Rudolfa Galoba*, avtorice Aleksandre Zrelec. Edinstveno delo je čudovito pričevanje o življenju avtoričinih prednikov, je namreč vnukinja mežiškega naprednega učitelja, sadjarskega inštruktorja, občinskega odbornika, člana različnih društev in organizacij, čebelarja Rudolfa Galoba (1900–1986); postavlja pa tudi spomenik čebelarstvu in slovenski kulturni dediščini.

V knjigi izvemo, da je čevnica prednja stran – panjska končnica – čebeljega panja, kranjiča, ki ga je v začetku prejšnjega stoletja zamenjal sodobnejši panj s premakljivim satjem. Rudolf Galob je v skladišču ob domači hiši hranil 130 izvornih panjskih končnic, skrbno zavarovanih s časopisnim papirjem in opremljenih z nazivom motiva in letnico. Avtorica knjige takole piše: »Mene so deščice s prijaznimi, toplimi barvami in motivi očarale. Poklicale! Prevzela sem zbirko in jo začela proučevati. Nisem prepoznala vsebine motivov, naslikanih na čevnicah, kot vnukinja čebelarja pa sem vedela, da so si naši predniki, globoko verni, preprosti, delovni, pogosto slabo pismeni, vajeni trdega življenja in odrekovanja, lepšali življenje tako, da so si na cvetocih travnikih postavili zavetišče, ki je bilo hkrati tudi gale-

rija. To je bil čebelnjak, posvetni prostor, v katerem je čebelar čuval in negoval svoje ljube muhe, ki so mu dajale med in vosek za lepše življenje. Hkrati je bil tudi njegov duhovni prostor, tu se je odpočil, pomolil, si nabral moči, razmišljal in se napajal z lepoto; tisto, ki jo je dala narava, in ono, ki jo je na panjih naslikal človek. Kakšno bogastvo!«

Avtorica je več let natančno proučevala literaturo, dokumentacijo, čebelarstvo zgodbo, življenjepise mežiških čebelarjev, dedovo korespondenco, da je prišla bližje razumevanju motivike na panjskih končnicah iz dedove zbirke. V njih je prepoznala pričevalke o življenju naših prednikov, iz njih je razbrala popis nekega obdobja in ga predstavila v knjigi. Razlago motivike je temeljito premislila, v njej se kaže avtoričino dobro poznavanje vseh plasti in vidikov panjskih končnic, hkrati pa ob svoji interpretaciji pušča odprte možnosti, da si bralec po svoje razlaga poslikave na deščicah, ki so nekoč krasile panje.

Knjiga *Čevnice* je smiselno razdeljena na več poglavij. Predgovoru avtorice sledi oris dobe poslikovanja panjskih končnic, nato besedilo dr. Bojane Rogelj Škafar, kustosinje za slovensko ljudsko umetnost in slikovne vire v Slovenskem etnografskem muzeju. Sledi obsežen življenjepiš Rudolfa Galoba, zavednega Slovenca, izobraževalca, zbiratelja, ohranjevalca kulturne dediščine, kronista in človeka z veliko začetnico, avtoričinega dedka. Nato so predstavljene posamezne čevnice, ki so tematsko urejene glede na motiviko (nabožni motivi, posvetni motivi, reliefno izrezljane Galobove čevnice in neprepozna(v)ni motivi). V knjigi je objavljeno tudi besedilo Franza Wytopila o cesarsko-kraljevi čebelarški šoli na Dunaju (1770–1781), temu pa sledita slovarček besed, uporabljenih v knjigi, in obsežen seznam virov.

Jerneja Vertačnik